

Mobilització global

José Graziano da Silva, 62 anys, és el nou director de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO). Diu que vol vèncer la fam, aturar l'especulació i canviar radicalment el model de l'agricultura.

Senyor da Silva, com a nou director de la FAO heu declarat que el vostre objectiu principal és eradicar la fam mundial. No és massa ambiciosa aquesta fita, tenint en compte els preus tan elevats dels aliments, l'augment constant de la població mundial i la crisi econòmica?

—El meu programa és ambiciós. Però la gent només es motiva amb grans objectius. I justament hem d'aconseguir això: que tota la societat i la comunitat internacional es mobilitzin per la lluita contra la fam. La FAO o el govern tots sols no poden eradicar la fam mundial.

—Fa temps que hi ha voluntat de millora. L'any 2000 l'ONU va anunciar que abans del 2015 volia reduir a la meitat la població atrapada en la inanició. I, així i tot, la xifra ha augmentat de 826 milions a 925.

—Però hem aconseguit unes altres fites: al Brasil, d'on vinc jo; també al Vietnam, a Ghana i a més països podem parlar de grans èxits en la lluita contra la malnutrició. La gran diferència amb l'any 2000 és que, des de la fallida de Lehman Brothers, el món ha entès que vivim en un planeta i que tots els països depenen dels altres. I així ha nascut un nou model de solidaritat.

—Com es manifesta aquesta solidaritat?

El món reacciona molt més ràpidament a les crisis alimentàries. Hi ha preparades grans quantitats de diners per a casos d'emergència. Aquesta forma de solidaritat reflecteix la nova voluntat d'ajuda. Tothom han entès que, de la fam, ningú no en treu profit. I només si tots hi col·laborem podrem

solucionar el problema, igual com en la crisi financera i del deute.

—Com a mesura immediata, no seria més efectiu de mantenir el mercat d'aliments al marge de l'especulació del Wall Street i dels altres mercats? A tot arreu, l'especulació amb matèries primeres és considerada com una de les causes principals de l'augment de preus.

—L'especulació és, segons el meu punt de vista, una causa molt important de l'augment fluctuant dels preus. I els bancs i els fons d'inversió lliure se'n lucren, al contrari que els productors, compradors o consumidors. La FAO només pot fer dues coses: o bé proveir el mercat de dades, estudis i estadístiques i, amb això, fer-lo més transparent; o bé fer que el govern inverteixi més en agricultura.

—I per què, senzillament, no es prohibeix l'especulació amb aliments?

—Necessitem regulacions més estrictes, però no tan sols en l'àmbit de l'alimentació. L'única solució és una nova legislació. Hi ha més accions importants, com les cimeres pel comerç mundial, la ronda de Duha de tots els membres de l'Organització Mundial del Comerç. A més, els països industrialitzats haurien d'obrir els seus mercats i eliminar les subvencions agrícoles. No és que sigui gaire optimista en aquest punt, però seria el camí correcte.

—El fet d'eliminar les subvencions agrícoles, com contribuiria a reduir la fam?

—A tall d'exemple, quan l'estiu del 2011 els Estats Units van acordar que deixarien de subvencionar el biocom-

bustible, va baixar ràpidament el preu del blat de moro. Això va ser molt important als països de l'Amèrica central, on el blat de moro és un aliment cabdal, tant per a les persones com per als animals, i de la mateixa manera a l'Àfrica oriental. La decisió dels Estats Units va ser efectiva per a millorar la situació alimentària.

—Per què no es posen uns límits més clars a l'economia financera?

—Crec que això no serviria per a limitar els mercats específics. Però també crec rotundament que la desregulació del mercat financer ha contaminat el mercat alimentari i hi ha permès l'entrada de l'especulació. Hem de regular tots els mercats que mostren aquests excessos.

—En aquest sentit, els qui pateixen fam hauran de tenir molta paciència.

En aquest punt sóc més optimista. La crisi de l'euro ha demostrat que els governs es poden posar d'acord ràpidament per a objectius determinats. Les regles internacionals tenen validesa en uns altres sectors, com ara a l'àmbit de les finances. Ara hem de fer aquest pas tan important també en la seguretat alimentària, és a dir, hem de crear regles per a formar un sistema de protecció d'abast mundial. No és una solució total, però és el principi de la mobilització global que necessitem.

—D'on el traieu, aquest optimisme?

—Una de les coses bones de l'encaïment de preus és que han fet veure al món que l'alimentació global és un eix clau. Finalment, la fam és una prioritat principal. I hem d'aprofitar l'oportunitat per a crear una seguretat alimentària amb una estratègia global.

—Són paraules molt boniques...

...que hem de realitzar i realitzarem amb fets. La cosa més important és que la gent pugui comprar aliments o en pugui produir. Hi ha menjar suficient, però per a molta gent, especialment per als qui tenen menys recursos, els aliments són massa cars. Hi ha fam mentre les prestatgeries són plenes.

—La crisi alimentària, doncs, és realment un problema financer.

—De segur que sí. I es pot solucionar, primer de tot, amb diners. Al Brasil, Mèxic i Colòmbia, des del 2005, hem fet transferències de diners

en metàl·lic als més pobres, perquè tinguin uns ingressos mínims per a poder comprar menjar. Al voltant de 120 milions de persones van rebre aquesta ajuda, i així van poder superar la primera crisi alimentària de l'increment de preus. Hem de continuar aquesta iniciativa, més que per a reaccionar contra la crisi actual, per a evitar-ne de properes.

—**Amb això no n'hi haurà prou.**

—Al mateix temps, també ajudem els pagesos, perquè puguin oferir preus més racionals als mercats regionals. El cultiu local és l'eix central. Si els agricultors produeixen a escala regional, no dependran tant de l'especulació, dels costos de transport, de les catàstrofes climàtiques ni de les fluctuacions monetàries. Els països, en lloc de comprar al mercat mundial, molt cars, productes com la llet, el sucre o l'arros, haurien de proveir-se de productes propis.

—**Això no agradarà a les empreses alimentàries mundials.**

—No us confongueu! Les grans empreses també poden fer negoci als mercats locals. De fet, com més va, el transport a llarga distància surt menys a compte a causa dels preus tan alts del petroli. A més, innovar també forma part del codi genètic de les empreses. McDonald's ven amanides que sovint ha comprat a mercats locals. Així, l'empresa millora la imatge i, al mateix temps, els beneficis.

—**Però què se'n farà, de les multinacionals que produeixen per a l'exportació mundial?**

—Ens trobem en un procés de transformació. Des de la revolució verda de final dels anys 50, que practiquem una agricultura d'alt rendiment amb productes industrials. Utilitzem fertilitzants, pesticides i màquines potents, però no en tenim en compte els efectes secundaris. Avui dia sabem que molts d'aquests recursos no són necessaris i que no produeixen els resultats esperats. Els monocultius comporten erosions de la terra i fertilitzacions excessives i contaminen les aigües subterrànies.

—**És a dir, no esteu d'acord amb l'agricultura tecnificada?**

—Necessitem una agricultura sostenible. Als països tropicals, la llaurada industrial destrueix la capa d'humus

de la terra. Per això, actualment a l'Argentina, un 90% dels camps no són llaurats. A més, també es redueix l'ús de pesticides i productes químics. En lloc d'això, es fan servir mètodes antics com ara la rotació de conreus o bé el conreu de cereals adients a la terra. Tot això estalvia energia i cost de transport i redueix els preus...

—**... i també els beneficis de les empreses agrícoles.**

El futur del món va cap al canvi a un cultiu local. Les multinacionals s'hi hauran d'avenir tard o d'hora. Els consumidors, de totes maneres, també canviaran. Volem un altre model de consum que vetlli pel medi i per la nostra salut.

—**Menjar menys? Menjar més bé?**

—La fam és un problema, però també ho és el nombre de gent amb sobrepès. Aquestes persones també estan malnodrides d'una altra manera, emmalalteixen, moren. També hem d'actuar-hi.

—**Com s'ha de fer?**

—Hem de conscienciar la població perquè s'alimenti bé. Avui dia, si com-

prem en un supermercat no sabem què mengem. Alimentar-se bé s'ha convertit en un problema per a les generacions joves. La bulímia i l'anorèxia també són reptes que se'ns presenten.

—**Vós confieu en grans canvis. Se'ls pot permetre, la FAO?**

—La comunitat mundial està preparada per a eradicar la fam. Juntament amb el comitè de seguretat alimentària, tenim serveis d'atenció per a governs, per al sector privat, la societat civil i les organitzacions internacionals. Aquesta és una base important per a un sistema alimentari mundial efectiu.

—**El vostre predecessor va estar divuit anys al càrrec i no va aconseguir gaires fites. De quant de temps parreu?**

—Els processos d'aquestes magnituds volen temps. Ens ha costat cent anys introduir la química en l'agricultura. Però aconseguirem prescindir-ne amb molt menys temps.

*Susanne Amann
Michaela Schiessl*

© Der Spiegel

Traducció de Gemma Repiso